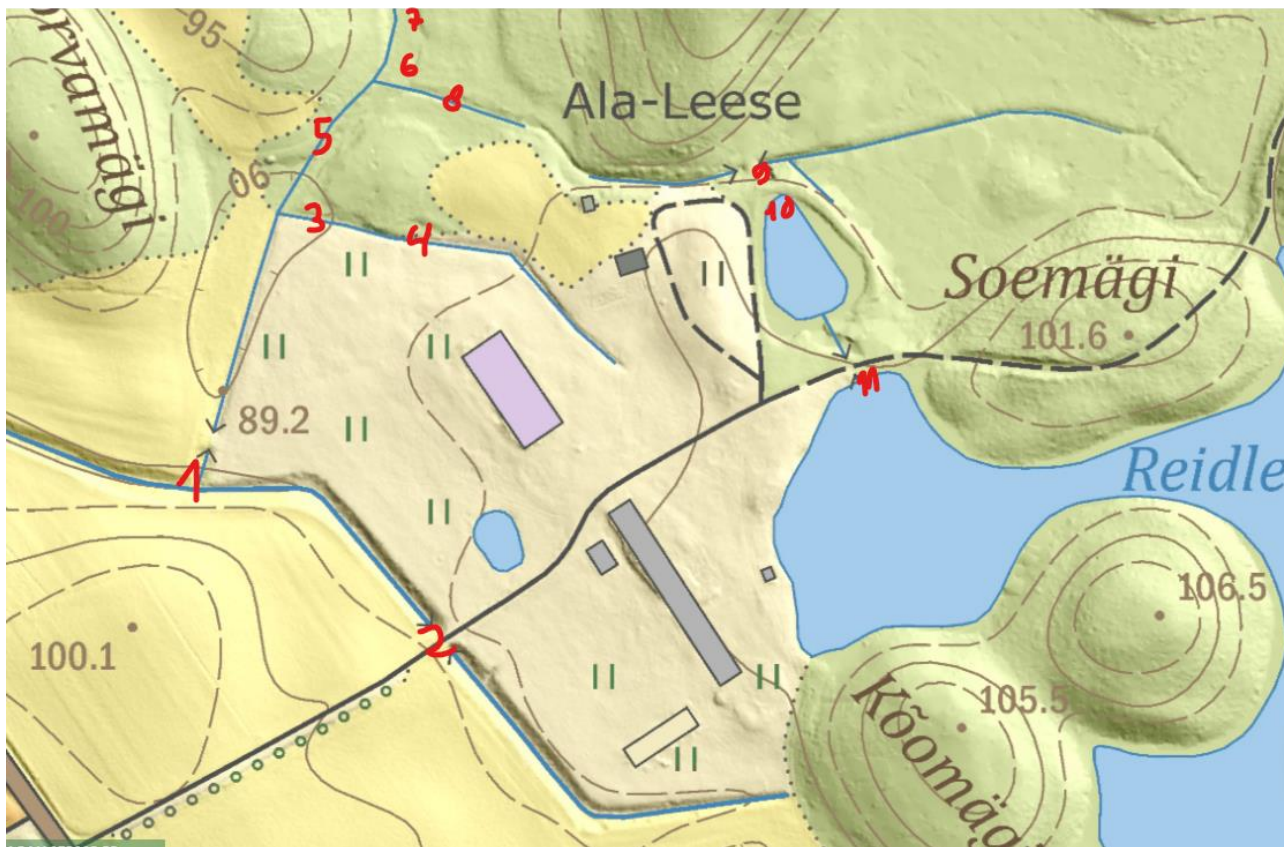

Leese oja (VEE1010400) ülemjooksu vaatlus

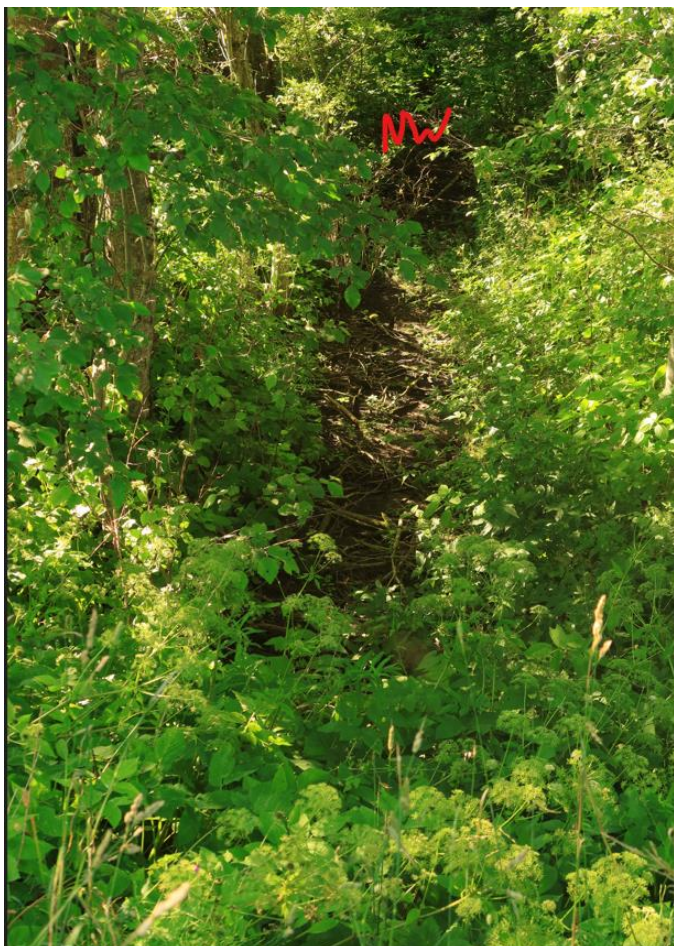
Vaatluse aeg 17.07.2026. Vaatleja Marko Vainu

1. Põhjast nirises kuni üks l/s vett. Idast tulev, praegu Leese oja lähteks loetud lõik, oli kuiv:

2. Kuiv kraav:

3. Idast tulevas kraavis oli veidi seisvat vett põhjas:

4. Kraav oli kuiv.

5. Ojake voolas:

6. Põhjasuunast nirises vett, aga idast, paisjärvede poolt tuli rohkem. Põhjast tulev nire hargnes enne suubumist kaheks:

7. Põhjast voolas tilluke nire:

8. Vesi voolas. Seda oli rohkem kui tuli punktis 7 põhja poolt:

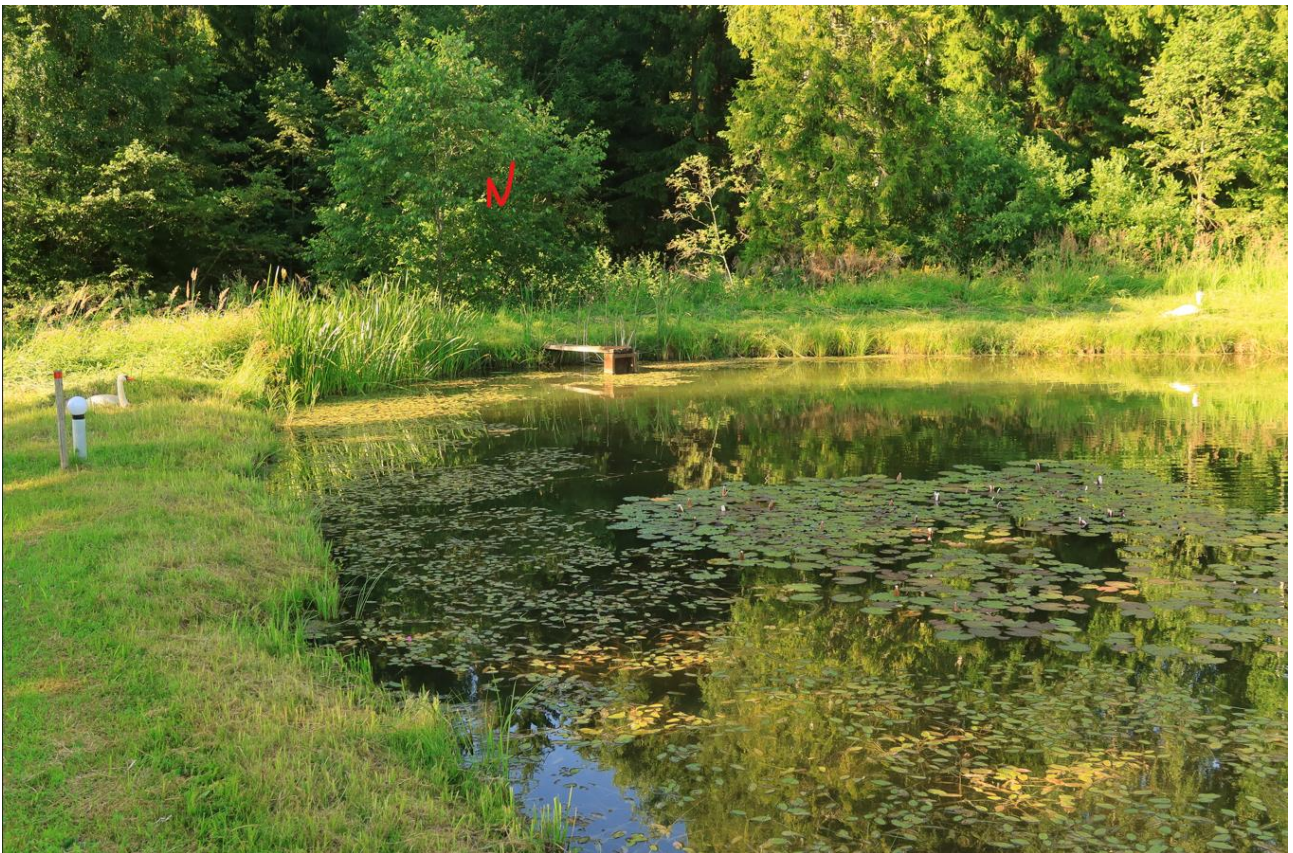

9. Lõuna poolt truubist vesi voolas. Idast tuli mikroskoopiline nire:

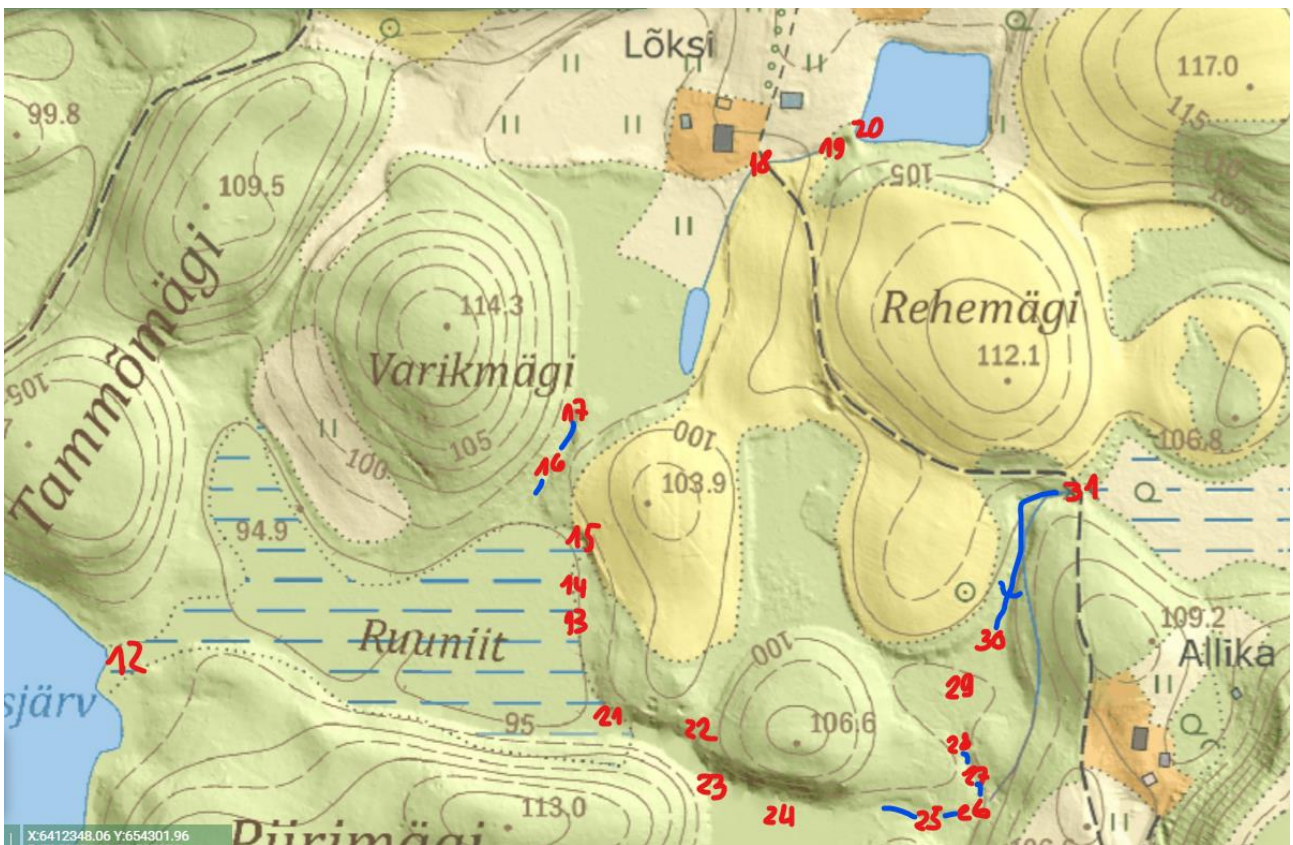
10. Ristkülikukujuline rauast pais, millesse nirises vesi sisse:

11. Samasugune pais, nagu punktis 10. Võre oli ees, vesi nirises sisse ja alavee poolel torust välja. Paisutuskõrgus oli kindlasti üle meetri:

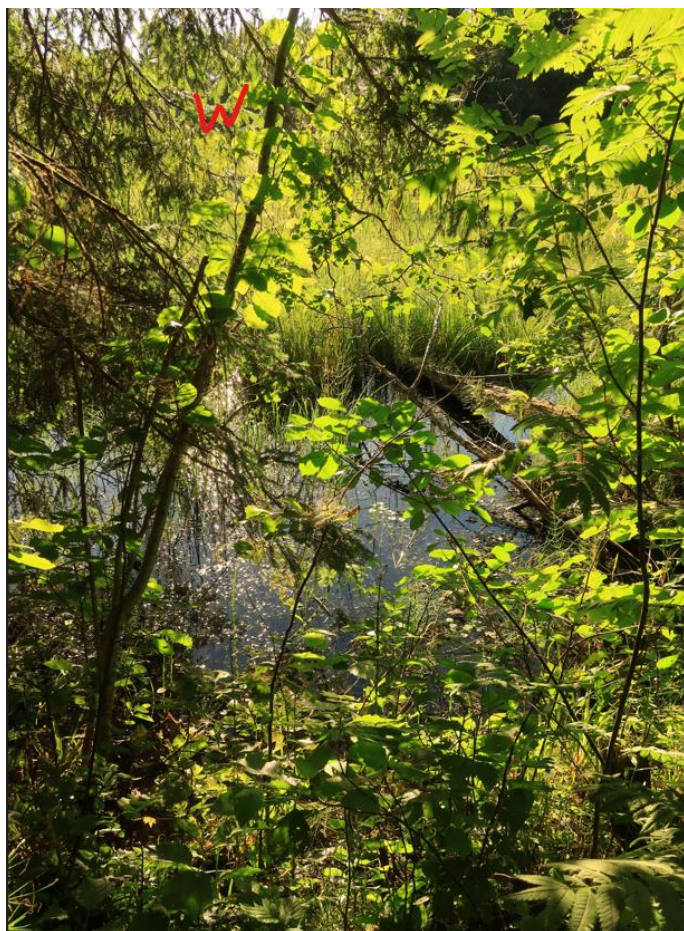

12. Järv jätkus siit ida poole:

13. Künka jalamil oli vaba vesi. Kardheinad kasvasid sees. Kaugemal lääne pool oli soisem. Mõned puud olid selle ala peal ka näha:

14. Künka jalamil oli pigem soo.

15. Siin ulatus samuti künka jalamini pigem väga märg soo kui järv:

16. Koprapais. Edela pool oli seisev vesi, mis ulatus siiani soostunud paisjärvest. Oli näha, kuidas vesi läbi paisu nirises. Vett nirises vähe, aga org oli võimas:

17. Veel üks koprapais, mis oli kõrgem kui punktis 16. Selle taga oli koprajärv:

18. Värskest paigaldatud truup. Veidi vett nirises läbi:

19. Värskelt paigaldatud kaks truubitoru. Ühest nirises vesi välja:

20. Paistiik, mille nurgas oli betoonist kastpais. Lauad olid sees. Laudadest ülevoolu polnud, kuid kuna punktis 19 nirises ühest torust vesi välja, siis pidi see tulema laudade vahelt:

21. Pilliroog kasvas vee sees. Nägi välja, nagu järv:

22. Suurte sadudega võib kirde poolt küngaste vahelt vesi tulla, aga vooluveekogu kirdest ei tule. Ida-läänesuunalises orus oli seisev vesi:

23. Koprapais. Kõrguste vahe mõnikümmend cm. Kuulda oli vaikset solinat, kuid voolu näha polnud. Midagi pidi koprapaisust läbi nirisema. Paisust allpool vesi seisis ning kuna lääne pool ühtegi muud koprapaisu ei tuvastanud, siis pidi Reidle paisjärve paisutuse mõju ulatuma siiani:

24. Osjade vahel oli palju vett. Pigem sai seda kooslust nimetada siiski sooks, mitte veekoguks:

25. Läbimurre vanast koprapaisust. Sellest ülesvoolu oli jälgitav kitsas, kuiv, kuid selgesti eristuv nõva. Allavoolu algas nõvas seisev vesi ja varsti üleujutatud soo:

26. Metskõrkjate vahel oli nõva näha, aga oli kuiv:

27. Nõvas oli vesi, aga nirisemine oli vaevumärgatav. Allpool kadus nirisev vesi ära:

28. Siin koondusid kaks, ei tea kus kohast algavat vähese seisva veega soont ning moodustus meetrisügavune, vana koprapaisu läbiv kanjon:

29. Konnaosja-metskõrkja väli. Pinnas oli natuke pehme, aga vett ega voolunõvasid ei olnud:

30. Siin oli liivane nõva olemas, aga vett mitte. Nõva lõppes ära põõsa juures. Kuigi proovisin põõsast lõuna pool taimestiku vahelt nõva jätku leida, siis see ei õnnestunud:

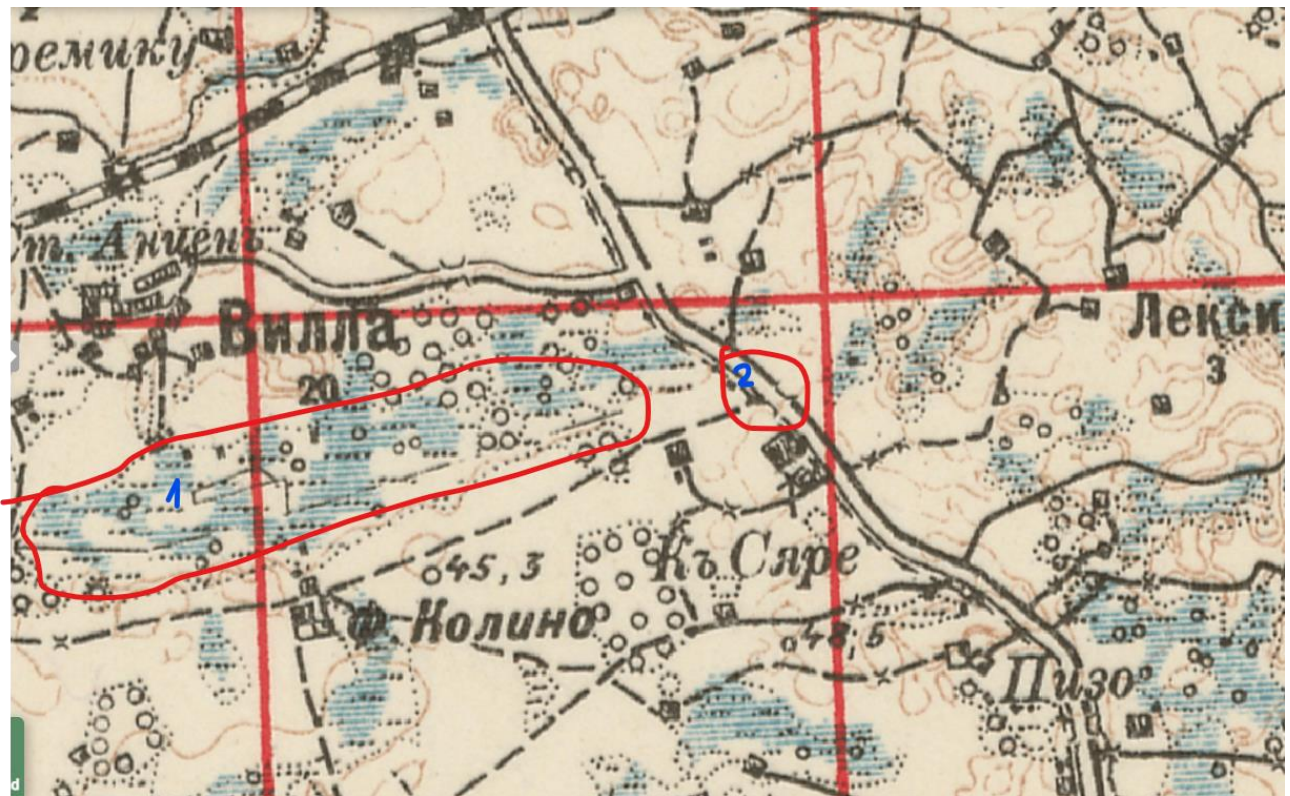
31. Ida pool vaba veega ala, mis ulatus tee all oleva truubini. Vesi ulatus truupi sisse, aga eristuvat veevoolu polnud näha. Alavee poolel nirises truubist veidi vett välja, vähem kui punktis 18. Truubi põhi oli jätkuva sāngi põhjast enam kui meetri kõrgusel. Truubist nirisev vesi imbus enne punkti 30 pinnasesse ära:

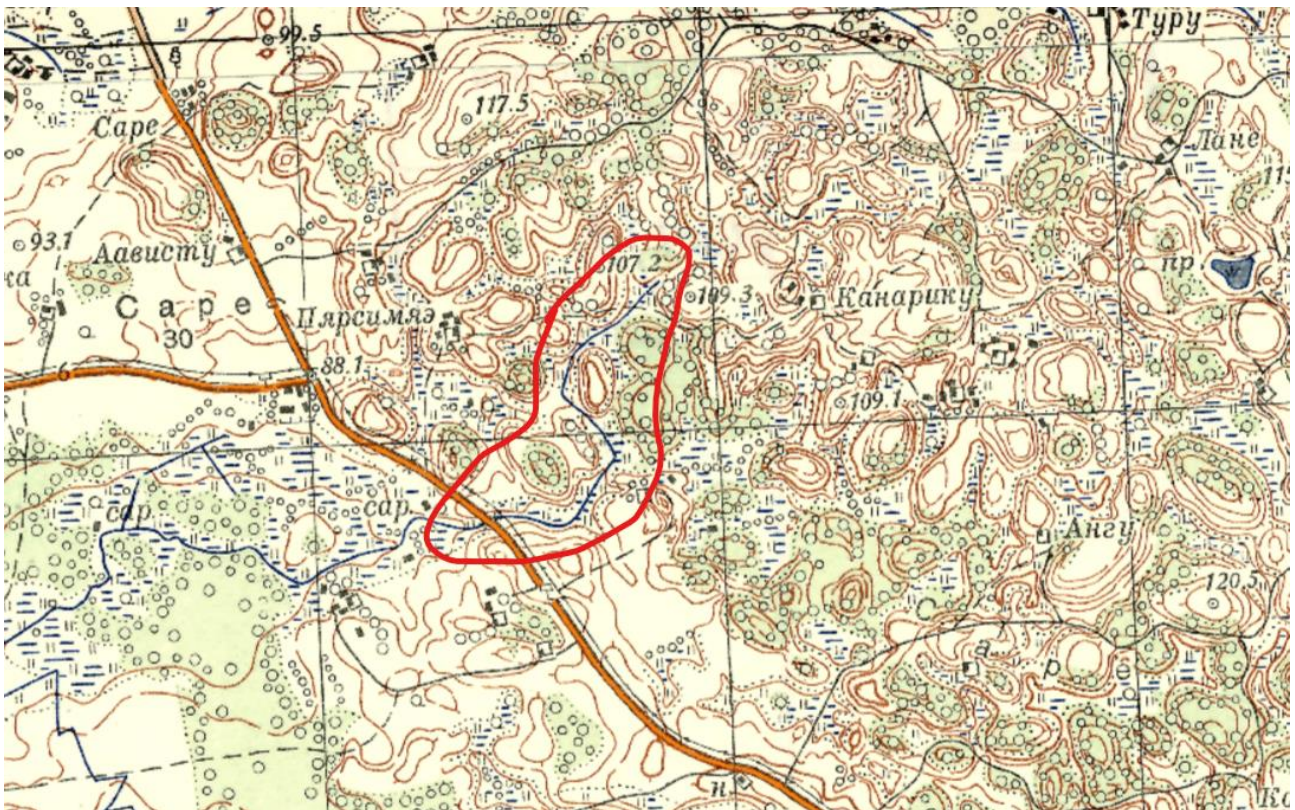

Olukord ajaloolistel kaartidel:

Verstastel kaartidel on kujutatud Leese oja telge (sirglõikudena) enam-vähem sidusalt alates Kollino soost (1). Samas on kaardil ka Antsla-Sänna teel olev sild praeguses Leese oja asukohas (2):

NL 1949. aasta 1:25 000 kaardil on Leese oja ülemjooksu kujutatud tulevana mööda vaatluspunkti 6 põhja poolt tulevat haru:

Järeldused: Seni Leese oja ülemjooksuks loetud vaatluspunkti 2 läbiv lõik oja lähtelõiguks ei sobi, kuna see on tõenäoliselt maaparanduse käigus kaevatud ning oli vaatluse ajal kuiv. Kaks looduslikku ojakest oja ülemjooksul koonduvad vaatluspunktis 6. Kuigi ajaloolistel kaartidel on neist kujutatud vaid põhjapoolset, oli vaatluse ajal veerohkem idapoolne. Sellel asub ka Reidle paisjärv, mille veeloas on paisutatavaks veekoguks märgitud Leese oja. Seetõttu on põhjendatud lugeda Leese oja lähtelõiguks punkti 6 ida poolt suubuvat ojakest.

Reidle paisjärvest ülesvoolu eristub kaks ojakest, millest ida poolt Ruuniidule suubuvast oli vaatluse ajal vett vaid lõiguti ning seegi oli peamiselt seisev. Pideva veetäitega ning ka eristatava veevooluga oli põhja poolt, Lõksi talu hoonete juurest tulev haru. Selle telge oli võimalik jälgida alates talu juures olevast paistiigist punktis 20. Võimalik, et paistiiki voolab kirde poolt sisse nire, mis algab sealsest soostunud nõost, kuid seda oleks otstarbekam vaadelda taimestikuvaesemal ajal. Seetõttu sobib praeguste teadmiste valguses Leese oja **lähteks Lõksi talu paistiik punktis 20.**

Korrigeerida tuleks Reidle paisjärve ruumikuju, et see hõlmaks ka Ruuniidu üleujutatud osa.